

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési ár 1 évre 8 pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43,916.

FŐSZERKESZTŐ: DR. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ: URAY SÁNDOR.

A Magyarországi Református Egyház ötödik budapesti Zsinata.

Egyetemes Konventünk Elnöksége 1939. évi február hó 22. napján kelt *Meghívólevél*-l el invitálta Zsinatra, március elsejére az ország fővárosába, a folyó év elején újonnan választott zsinati atyákat. A Zsinat megnyitása a budapesti Kálvin-téri templomba volt kitzúve.

A zsinati atyák, lelkipásztorok palástosan, világi tagok díszmagyarban jelentek meg az ünnepi istentiszteleten. A hatalmas befogadóképességű templom zsúfolásig megtelt közönséggel, akik a fővárosból és vidékről az egész ország területéről sereglettek. Szép számmal jöttek a felszabadult Felvidékről.

Az ünnepi istentisztelet sorrendjében csupa szoltárénekek szerepeltek. Mélybúgású, magasan szárnyaló ősi himnuszok. Évszázadok lelke szólalt meg bennök egymásután: a XXXIII. zs. 1., a XC. zs. 1. és 9., az L. zsolt. 1., és a LXXXIX. zs. 1. verseiben.

A szószéki szent szolgálatot Dr. Ravasz László püspök végezte. Igehirdetésének textusa a Zsidókhoz írott levél XII. r. 1—2. verse volt; a lélek ihletésével s a bizonyágtéves megragadó erejével szólott a pályáról, a pályán haladókról, a meneteles mikéntjéről és a Fővezérről, aki útra indít s a célnál vár reánk.

Istentisztelet végeztével ott a Kálvin-téri templomban tartotta meg a Zsinat első formális gyűlését, melynek egyetlen tárgya az volt, hogy a Zsinat megjelent tagjai az Űrasztala előtt ünnepélyesen átnyújtották az elnökség kezébe megbízó leveleiket. Örömkönny ragyogott fel mindenki szemében, amikor felsorakoztak visszatért felvidéki testvéreink: Bertók Béla, Magda Sándor, Sörös Béla püspökök, Szilassy Béla, Polchy István, Tornallyay Zoltán, R. Vozáry Aladár gondnokok. Ugyaninnen tizenöttagú küldöttséget bízott meg a Zsinat azzal, hogy tisztelegjen a Kormányzó előtt, fejezze ki hódolatunkat és mondjon köszönetet a zsinattartási engedélyért.

Másnap, március hó 2-án, kezdődtek a Zsinat érdemleges tárgyalásai. Még ezt a napot is teljesen

kitöltötték a törvényes előkészületek, majd a bizottsági tárgyalások. Titkos szavazással a Zsinat elnökeivé választottak: Dr. Ravasz László püspök és Dr. Balogh Jenő főgondnok. Alelnökök lettek: Farkas István püspök és gróf Teleky József főgondnok. Jegyzökké választottak: Dr. Enyedy Andor, Dr. Erdős Károly, Györy Elemér, Jékely Lajos, Kiss Gyula és R. Vozáry Aladár. Háznaggyá választott Dr. Benedek Zsolt konventi tanácsos.

Az elnöki széklet Dr. Ravasz László püspök mellett gróf Teleky József világi alelnök foglalta el. Dr. Balogh Jenő elnök, múltó természetű gyöngéldése miatt nem jelenhetett meg. Elnöki megnyitó beszédét írásba foglalva elküldötte s azt Dr. Ravasz László püspök felolvasta.

Most még egy ünnepi aktus következett. Megjelent a Zsinaton Kapi Béla evangélikus püspök és az evangélikus testvéregyház meleg üdvözlését tolmácsolta. Ölelő testvéri karokat tárt a Zsinat tagjai felé, gyöngéd szeretettel emlékezve a hazatért felvidéki atyafiakról. Dr. Ravasz László elnök válaszában reámutatott a református és evangélikus egyházak között fennálló négyszázéves kapcsolatra, melynek fundamentuma krisztusi parancs, eredménye a magyar lélek színe és karaktere.

Az Egyetemes Konvent Elnökségének javaslata alapján a Zsinat a következő szakbizottságokat választotta meg (fenntartván a maga számára azt a jogot, hogy szükséghez képest esetről-esetre később is választhasson egyes szakbizottságokat):

1. Egyházalkotmányi bizottság 30 taggal.
2. Iskolaügyi bizottság 20 taggal.
3. Kérvényi bizottság 20 taggal.
4. Lelkészválasztási bizottság 30 taggal.
5. Liturgiaügyi bizottság 20 taggal.
6. Missziói bizottság 20 taggal.
7. Naplóbiráló bizottság 20 taggal.
8. Nyugdíjügyi bizottság 20 taggal.
9. Pénzügyi bizottság 30 taggal.
10. Társadalompolitikai bizottság 20 taggal.
11. Törvénykezési bizottság 30 taggal.
12. Tudományügyi bizottság 20 taggal.

Március 2-án délután már megtartotta első

gyűlést az egyházalkotmányi bizottság s „a Magyarországhoz visszacsatolt területeken fennálló református önkormányzati testületeknek, a magyarországi református egyház többi részével ismét egyesítéséről szóló törvényjavaslat” végleges szövegét megállapította.

Ezt a törvényjavaslatot másnap, március 3-án reggel 9 óráig kezdődő gyűlés keretében terjesztette elő Dr. Szentpéteri Kun Béla, a törvényjavaslat referense. A javaslat végleges és hiteles szövege ez:

TÖRVÉNYJAVASLAT

a Magyarországhoz visszacsatolt felvidéki területeken fennálló református önkormányzati testületeknek a magyarországi református egyház többi részével ismét egyesítéséről.

(Az egyházalkotmányi bizottság szövegezése szerint.)

A magyarországi református egyház az isteni igazságosság nagyszerű bizonyosságát és a szebb jövőben bizó remény gazdag forrását látja az 1938 november 2-án Bécsben hozott nemzetközi döntőbírósi határozatban, mely az ezeréves Nagy-Magyarország Felvidékének egy részét és azon a református egyház sokezer tagját visszaadta a magyar hazának. A Kegyelem nagyságának és mindenre elég voltának tudatában mély alázattal ad hálát a Mindenhatónak a magyar nemzet megszánásáért és azért az áldásért, hogy a nagy örömet a magyarság és ez egyház vér és lélek szerint való hű fiának országglása idején ajándékozta.

A két évtizedes kényszerű különélés alatt fokozódott szeretettel és megérdemelt tisztelettel mindenkor példaadásul törvénybe iktatja elismerő megemlékezését mindazoknak a hittestvéreknek szeptől-telen hűségéről és szilárd hitéről, akik az elszakított ország hosszú és szomorúan nehéz éve alatt rendületlenül megmaradtak magyar reformátusoknak, valamint köszönetét mindazoknak az egyházi tisztviselőknél, akik a zord időkben a kormányzás és intézkedés gondját a szolgálat elszánt készségével és sok veszedelem közt nagy bátorsággal magukra vették, a megriasztott nyáját pásztor nélkül elszéledni nem engedték, együtt tartották és a magyarság kies vizeihez terelték.

A Magyarországnak visszaitélt területet országos törvény, nevezetesen az 1938:XXXIV. törvény-cikk, a magyar állam területéhez visszacsatolván, mindazok a református egyházközösségek és egyházi intézmények, amelyek a visszacsatolt területen vannak, ismét a magyarországi református egyház alkotórészei (E. T. I. tc. 1. §).

Ezzel kapcsolatban az egyházi törvényhozás a következő rendelkezéseket teszi:

1. §. Azok a szervezeti elkülönítések, amelyeket az erőszakkal vont trianoni határ kényszerűsége hozott létre, a visszacsatolt területre nézve megszűnnek és csak a magyarországi református egyház törvényhozásának rendelkezése alapján, attól meg szabott mérték szerint és meghatározott időig állanak fenn. Ennek megfelelően az egyházi törvényhozás helyesnek ismeri el és jóváhagyja az Egyetemes Konvent Elnökségének és az egyházkerületeknek azt az intézkedését, melynek alapján a visszacsatolt területen levő egyházközösségek már a jelen Zsinat alakításában azoknak az egyházkerületeknek kereté-

ben vettek részt, amelyekhez az elszakítás előtt tartoztak, ehhez képest az ez alapon alakult Zsinat törvényességét megállapítja.

2. §. Az elszakítás után az elszakított területen a magyarországi református egyház törvényei alapján szervezett egyházi önkormányzati testületek, gyűlések, hatóságok, bíróságok, tisztviselők minden törvényes hatáskörben és illetékesen hozott határozata, intézkedése, eljárása az egész magyarországi református egyház minden hatósága és minden tagja számára a magyarországi református egyház ugyanazonfokú szervének határozatával, intézkedésével, eljárásával egyenlően érvényes. Az e területen szabályszerűen kiállított lelkészi oklevelek, épügy, mint a négy egyházkerülettől kiállítottak, a magyarországi református egyház egész területén érvényesek.

3. §. A visszacsatolt területen minden református egyházközösség ahoz az egyházkerülethez tér vissza, amelyből kiszakítottat.

A visszacsatolt területek református egyházi közigazgatásának, törvénykezésének és egész egyházi jogrendszerének a magyarországi református egyház fennálló jogrendszerébe végleges beillesztése végett szükséges rendelkezések előkészítésére a Zsinat a maga tagjaiból országos egyházi bizottságot alakít, amely az érdekelt egyházkerületek és egyházmezők elnökségének meghallgatása után a szükséghez képest javaslatot tesz az Országos Zsinatnak. Az országos bizottság maga tűzi ki azt a határidőt, amely alatt a meghallgatandó tényezőknek nyilatkozniok kell s e határidő elteltével a válasz megadása nélkül is elkészíti javaslatát.

4. §. Mindaddig, míg egyházi törvény az előbbi szakaszban említett munkálat alapján másként nem rendelkezik, legtovább 1939 november 2-ig, a visszacsatolt területen lévő egyházkerületek és egyházmezők, valamint egyházi bíróságok — ideértve a konventi bíróságot is — eddigi szervezetükben folytatják működésüket. A visszacsatolt területen lévő egyházkerületekből alakult Konvent működése azonban e törvény hatálybalépésének napján megszűnik.

Az esetleg megüresedő, vagy a határváltozás folytán működésükben akadályozott egyházkerületi és egyházmezői tisztségek az egyházi törvényhozás újabb rendezéséig nem tölthetők be és az üres tisztséget az egyházi törvény szerinti helyettes látja el.

5. §. A magyarországi református egyház 1933 október 31-én és 1938 május 6-án kormányzói jóváhagyásban és megerősítésben részesült törvényei a visszacsatolt részeken a 4. §-ban említett egyházi törvény hatálybalépésének napján, legkésőbb 1939 november 2-án lépnek hatályba, kivéve az országos református lelkészi nyugdíjintézetéről szóló IX. törvény-cikket, amelynek életbeléptetéséről — figyelemmel az érdekelt államok közötti tárgyalásokra — az Egyetemes Konvent rendelkezik.

6. §. Ez a törvény Magyarország Kormányzójától való jóváhagyásának és megerősítésének napját követő hónap első napján lép hatályba.

*

Megható és könnyekre indító volt az az előadói előterjesztés, mely Dr. Szentpéteri Kun Béla ajkairól

elhangzott. Nem maradhatott szárazon az ő szeme sem, de a hallgatósága sem...

Utána ünnepi deklarációk következtek. Egymás után felszóltak a hazatérő felvidéki egyházkerületek képviselői: Bertók Béla püspök, a kárpátaljai egyházkerület nevében, Tornallyay Zoltán főgondnok a tiszáninneri kerület nevében, Sörös Béla püspök a dunáninneri egyházkerület nevében. Szavukból ki- esendült a meghatottság és öröm egybeolvadó zen- gése s az édesanya iránt érzett szeretet hűsége...

Hasonló ünnepi válaszok hangzottak el azon egyházkerületek reprezentánsai akjáról is, amelyek most keblükre visszaölelték az erőszakkal letépett fiakat. Egymásután így szólottak: Medgyasszay Vince dunántúli püspök, Farkasfalvi Farkas Géza tiszáninneri főgondnok és Dr. Révész Imre tiszán- túli püspök.

Ez az ünnepi aktus volt a mostani Zsinat érdemi

része. Utána már gyors ütemben haladtak és be is fejeződtek a tárgyalások. Közben az egyházakot- mányi bizottság még egy gyűlést tartott, melynek végeztével az Elnökség újra megnyitotta a Zsinat plenáris gyűlését; ezen harmadszori olvasásban is egyhangúlag és minden változás nélkül elfogadta- tott a törvényjavaslat.

Most kimondatott a Zsinat elnapolása. Ének és imádság zendült fel újra az ajkakon s a jól végzett munka felemelő örömevel indultak vissza a zsinati atyák örheleikre, hogy mindenki a maga családjá- ban és gyülekezetében, a reábizottak várakozó és figyelmező lelke előtt, tegyen bizonyosságot az ötödik budapesti Zsinat történelmi eseményeiről — a Zsinaton utoljára felszóló Dr. Révész Imre püs- pökünk gondolatát idézve: *várván egy új Zsinatot, amikor a többi igazságtalanul elszakított országrészek magyar reformátusait is keblükre ölelhetjük!*

Notarius.

Révész Imre püspök felszólalása a Zsinaton.

Atyák és Testvérek! Mélyen tisztelt Zsinat! Legyen szabad egy pillanatra visszaidézni törvény- javaslatunk előadójának egy mondatát, amelyben azt állapította meg, hogy a most nekünk vissza- ajándékozott területeken számos egyház- község van, amely le nem írható nagy jelentőséggel bír a magyar református egyház történetében. Ha tehát semmi egyéb okunk nem volna az eláradó örvendezésre a mai napon, csupán maga ez az egy is elég.

De nemcsak egyes egyházközségekről, hanem szélesebb értelemben egyházvidékekről és egyház- tájakról is, amelyeket visszaölelünk, ugyanezt mond- hatjuk el. Itt legyen szabad nekem tiszántúli elnök- társam nevében is vele együttérző szívvel és az egész tiszántúli egyházkerület millió lelkének dobbanását érezve keblemben, meghajolnom a minden vissza- csatolt területek között legmélyebb történelmiséggel átítatott drága Bereg- és Ugocsa földje és annak ősrreformátus magyarsága előtt. Ne felejtsek el. Atyák és Testvérek, hogy amikor kétségtelen törté- neti igazság az, hogy a tiszántúli egyházkerület nemcsak a jelenlegi állapot szerint törzse a magyar református egyháznak, hanem a multa nézve is magva és sporangiuma az egész magyar református egyház alakulásának, még Erdélyt is beleértve, akkor viszont a tiszántúli egyházkerület kebelében Bereg földje volt az a terület, amelyen a magyar református egyház szervezkedése megindult, mint ahogy Ugocsa földje Nyaláb-várával volt az a terület, ahol elkészült az első magyar bibliafordítás (a Szent Pál levelei), amely nyomtatásban is megjelenhetett.

Amikor tehát a tiszántúli egyházkerület kép- viseletében itt most átkaroljuk minden visszajövő testvéreink között különösképpen Bereget és Ugo- csát, úgy érezzük, hogy egy szívedegnek, amelyet erőszakosan kettétéptek, csodálatos összeforradása következett be ebben a pillanatban és az a magyar református egyház, amely az elmúlt két évtized folyamán már-már odáig volt a csüggedés óráiban, hogy még történelmi öntudatának egységében is meg-

próbáltatott, most újjászületik ennek az öntudatnak az egységében, mint a mesebeli Phönix-madár és a Biblia saskeselyűje az égő tüzből.

Bereg földje volt továbbá a magyar református egyháznak az a pontja is, ahol elfolyt az első vértanú vére (Radán Balázs), a helvét hitvallású magyar reformáció tiszta bibliai igazságaiért. Bereg földje még sokkal inkább vérrel átítatott föld, mint az egész magyar föld általában. Gondoljunk a kuruc történetre és gondoljunk 1939 január 6-ára. Most, amikor az összeforradás mélyen ünnepélyes pillana- tában végiggondoljuk mindezt, lehetetlen, hogy eszünkbe ne jusson: ha semmi egyéb alapunk nem volna az ezeréves Magyarország egységének helyre- állására, elegendő alap volna csupán az a vér, amely ezt az egész magyar földet a nemzet mártírjainak és a Krisztus hitvallóinak szívéből ezer esztendőn át átítatta. Csak egyet ne felejtünk el. Nemzeti egységünket ez hordozza, a magyar szívekből ki- omlott vér megmérhetetlen özöne. De egyházi egy- ségünket a nemzeti egységnek ez a máskülönben oly hatalmas erejű kategóriája egymagában sohasem fogja biztosítani. Oda más vér kell, a Bárány vére, „Jézus Krisztusnak a vére”, amely „megtisztít minket minden bűnből”, meg a pártosság bűnéből is, a kishitűség bűnéből is, meg abból a bűnből is, hogy sokkal kevésbé szoktuk néha szeretni hazánkat, mint amennyire gyűlöljük pártunk, világnézetünk és saját magunk ellenségeit.

Most, amikor az élő Isten kegyelméből felmagasz- tosultan érezzük az emberi szívekből kiomlott mártír- vérnek egyesítő hatalmát, de minden imádságunk- kal és reménységünkkel befogozunk annak az egyet- len Véraldozatnak az erejébe, amely mindenekfelett való egységet teremthet mi közöttünk, legyen szabad megmondanom, hogy a tiszántúli egyházkerület, noha a jelenlegi nagy örömmel közepette, méretek szerint legkisebb megajándékoztatásban részesül, nem érez kisebb örömet, mint bármely más megaján- dékozott többi egyházkerület.

De legyen szabad azt is megmondanom, hogy

viszont ez a sajtó mégis csak az ő szívében a legnehezebb és legmélyebből fakadó az ő többi, nagyon sok elszakított testvéreinek visszakerülése után. És legyen szabad most ajkamra vennem a magyar egyetemesség egy nagy hitvallójának és a magyar református keresztyénség dicső bujdosójának Dávid királyt tolmácsoló szavait: a Szenci Molnár Albert zengő sorait, aki erdélyi származásból a Csallóközön született, aki tanulmányait Debrecenben, a Károlyi

Gáspár mellett való famuluskodását Göncön és Vizsolyban végezte, aki tehát a magyar református ökumenizmusnak örökre legdicsőbb, minden erőszakos és mesterséges széttagolással szemben a legerősebb tiltakozással való megtestesülése; hadd imádkozzunk most őtöle tanítottan a CXXVI. zsoltárral: „Hozd ki, Úr Isten, a többit is, vedd végét ő fogságuknak is, mint az erős zúgó széllel mind e föld megszárad széjjel.“

Részletek Dr. Szentpéteri Kun Béla előadó beszédéből.

Ebben az ünnepélyes pillanatban három nap emlékezete újul meg a lelkemben. Egyik az 1917-ben megnyitott Zsinatunk 1918. évi ülészakájának utolsó ülése — az egész Magyarország teljes református Zsinatának utolsó ülése — 1918 október 5-én, amikor az ülés bezárása után, Magyarországnak minden időkre vonatkozólag egyik legnagyobb fia, akit akkor még nagyon sokan gyűlöltek, akinek nagyságát azonban ma már mindenki elismeri, éppen ezen a helyen állva, arra kérte a Zsinat tagjait, készítsék elő a körülöttük élőket arra, hogy a háborút Magyarország elveszítette; nyugtassák meg az embereket arról is, hogy Magyarországnak van még ereje ahhoz, hogy a hadsereget az ország határain, az Isten által kijelölt emez erősségeken felállítva, megvédelmezzék Magyarország szent területét.

Megdöbbenve hallottuk ezeket a szavakat, azonban a szemeink szárazak maradtak, hiszen megvolt bennünk a remény, hogy ha ilyen súlyos csapást szenvedtünk is, az Ursten talán azért akarja reánk bocsátani ezt a megpróbáltatást, hogy a régen óhajtott függetlenségünket ezen az úton adja meg nekünk. Ez a remény élt bennünk még akkor is, amikor alig három hét múlva a csehszlovák köztársaság már alakult az ősi Magyarország felső részében is.

A másik nap, amelynek az emléke megújul bennem, ugyancsak a Zsinatnak két évvel később tartott ülése, 1920 szeptember 29-én, amikor már azzal a kérdéssel foglalkoztunk, hogy a tőlünk elszakított testvéreink hozzánktartozását és egyházi kormányzatuknak folytonosságát milyen módozatokkal tudjuk biztosítani. Telve volt a szívünk keserőséggel és aggodalommal. Elképzelhetetlenül hosszú időnek látszott előttünk a már majdnem két esztendeje történt elszakadás és aggódtunk amiatt, hogy a talán még hónapokon keresztül tartó elszakitottság alatt ezek a rabságban levő testvéreink nem bírják ki a terhet, hogy összeroppannak a sok zaklatottság miatt és hogy összeomlik közöttük mindaz a sok nagy alkotás, amelyet apáink évszázadokon keresztül a magyar nemzet és az evangéliumi református egyház javára felépítettek. De a szemünk száraz volt akkor is, mert az a reménység élt bennünk, hogy talán egy félesztendő, talán egypár hónap, vagy pár-hét múlva a már akkor meglévő nemzeti hadseregünk ott lesz Kassán meg Kolozsvárott.

A harmadik nap, amelynek emléke megújul, a legközelebbi: 1938 november 2-a, amikor az Isten odavezérelte a földi hatalmasokat, hogy legalább

részben igazságot adtak Magyarországnak. Most már nem maradt száraz a szemünk, most már megeredtek a könnyeink, sirtunk valamennyien, nemcsak a gyermekek, a felnőttek is, nemcsak a nők, a férfiak is, nemcsak az öregek, a fiatalok is. Ezek a könnyek a boldogság könnyei voltak. Boldogok voltunk, mint hogyha mindent visszakaptunk volna, amire vártunk! De a reménység könnyei is voltak, annak a reménységnek könnyei, hogy az Ursten a mi nagy vezetőnket nemcsak azért adta, hogy az ő vezetésével ébredjen fel a magyar nemzet kábult álmából, hanem azért is, hogy még az ő idejében támadjon fel az egész Magyarország. És a hálának meg a szeretetnek a könnyei is voltak ezek. A hálának a könnyei azok iránt a testvéreink iránt, akik két évtized nyomorúsága alatt hívek és hősök tudtak lenni. Tulajdonképpen csak most tudtuk megérteni az ő lelkük nagyságát, az ő érdemeik páratlan voltát; mint mikor az ember kigyógyul valami súlyos betegségből és akkor eszmél rá, hogy a halál árnyékának a völgyében járt.

Szükségesnek látszott a törvényalkotás azért, mert maga az az esemény, amely megtörtént, több mint 200,000 református magyar embernek a magyarországi református egyházhoz való hazatérése, több mint 200 református egyházközösségnek az anyaegyház kebelébe való visszaöleltetése olyan nagyjelentőségű — különösen, ha figyelembe vesszük, hogy ezek között az egyházközösségek között számos olyan van, amelynek a magyarság és a reformáció történetében le nem írható nagy jelentősége van —, hogy magáért ezért kellett törvényt alkotni, és ezzel ünnepélyesen emlékezni meg erről a magyarországi református egyház életében bizonyára örökké emlékezetes eseményről.

Igen boldognak érzem magamat, hogy ezt a nagyjelentőségű törvényjavaslatot módomban volt a főtiszteletű Zsinat elé terjeszteni. Azt hiszem boldogok lehetünk mindnyájan, akik ezen a Zsinaton itt vagyunk, amikor ennek a törvényjavaslatnak a tárgyalásához hozzákezdünk. Nem éppen emberi hiúságból származó boldogság ez, hogy egy kétségkívül nagy történelmi jelentőségű eseménynek részeséivé lettünk, hanem boldogság azért, mert a mi hitünk megnő és megerősödik. Mi most elmondhatjuk magunkról, hogy nemcsak az Írásban olvastuk, hanem a magunk füleivel hallottuk a Megváltó szavát: Oldjátok le a kötelekeket róla, engedjétek el, hadd menjen haza. És mi megfordíthatjuk a tanítványok kérdését: „Ha a vakot meg tudta gyógyí-

tani, a halottat is fel nem támaszthatja-e?" — s amikor sötét éjszakában sokszor botorkálva, tapogatózva, bizonytalanul járunk, nem tehetjük-e fel e megfordított kérdést: Ha a halottat feltámasztotta, nem tudja-e a vakot is meggyógyítani? Íme, nekünk is elég megmosdani a silóami medencében (János ev. IX. r. 7—11 v.) és hinni Őbenne, és minden világos lehet előttünk.

Költészet és valóság

az 1860 január 11-i debreceni kistemplomi jelenetben.¹

Lelkészi körökben általában — Tiszántúlon annál inkább — közismert a Balogh Péter püspök képe, amint férfias hitvalló mozdulattal balkezét a szívére teszi, jobbkezével pedig a Bibliára — vagy talán valamelyik kánonos könyvre — mutat. E kép ama szintén közismert hagyomány megörökítése, mely szerint Balogh Péter püspök a pátens-harc korában az egyházkerületi közgyűlést a császár nevében eltiltani akaró kiküldöttel szemben a királyok Királyához, a mindenható Istenhez felebbeve, megnyitotta. A mozdulat azt a jelenetet ábrázolja, amikor a püspök a császári hatalommal szembeszállva, Istenhez appellál. A hagyomány arról is tud, hogy a Kistemplomnak ágyúkat szegeztek volna s hogy a császár kiküldötté tábornok vagy ezredes volt, tehát katona s így minden pillanatban félni lehetett a Kistemplom szétlövésétől.

Ilyen tárgyú festmény látható a Déri Múzeumban.

Az Evangelical Hungary — a magyar protestantizmusról az angolokat tájékoztató ujság — legújabb száma is így tájékoztatja az angol közvéleményt.

E szép hagyományban van több igazság-részlet, de a teljes történeti valóságnak mégsem felel meg. Mi pedig a történeti igazságot nem cseréljük el a hagyomány szépségéért: egyházunk történelmében csak a száraz igazság értékes, nem pedig a költői fantázia terméke. A nélkül tehát, hogy ama nevezetes nap jelentőségét vagy a Balogh Péter tiszteletreméltó személyét kisebbíteni akarnók, egykorú feljegyzések és kútfők alapján lássuk meg a tényt a lehető legigazabb formájában. (Dr. Révész Imre tollából megjelent egy cikk a Debreceni Képes Kalendárium 1929. évfolyamában „A Kistemplom történetének legszebb napja” címen, a történeti kútfők pontos áttanulmányozása alapján; itt az ő eredményeit mondjuk el röviden.)

Az 1848—49. szabadságharc bukása után Bécs a maga akaratát a református egyházalkotmányban is szerette volna keresztülvinni, hogy ezzel a magyar egyházi élet utolsó mentővívőjét és autonómiáját is megszüntesse. Különben régi terv volt már ez: az egyház legfőbb közigazgatási és fegyelmi pozícióit betöltő helyeken Bécs által kinevezett és onnan fizetett — tehát sokkal inkább állami, mint egyházi — hivatalnokok legyenek. E császári és királyi főkonisztórium tervét állandóan kínálgatták Bécsből s midőn ezt elfogadni senki sem volt hajlandó, akkor 1859 szeptember elsején megjelent az ú. n. pátens, mely új alkotmányt adott volna a magyarországi protestáns egyházaknak. Ez a pátens a régi keret bizonyos megtartásával a limine elkobozza az

autonómiát. Az egyes egyházkerületeknek most már a pátens szerint az lett volna a feladatuk, hogy e rendelkezést engedelmesen elfogadják. De nem tették meg, legkevésbé pedig éppen Tiszántúlon — Debrecenben —, hol nemcsak a szabadságharc dicső emléke élt még különös erővel a szívekben, hanem egy nagy erőtenyező is működött: tollával innen irányította jóformán az egész magyar református közvéleményt a nagy Révész Imre. Debrecenben már 1859 októberében tartottak egy szűkebbkörű közgyűlést. Ekkor határozták el, hogy a legközelebbi nagy tiltakozó közgyűlés 1860 január 11-én, szerdán lesz. E közgyűlésre nemcsak a közgyűlési rendes tagokat hívták meg, hanem az egyházközségi delegátusokat is. Mivel pedig különben is országos télivásár is volt e napon Debrecenben, de meg az úgy nagy fontosságánál fogva is, olyan sokan jelentek meg, hogy a tömeg nagyrésze be sem fért a Kistemplomba, hanem csak kívülről figyelték, hogy vajjon mi történik odabent. A pátens-harc nemcsak egyházkerületi vagy általában egyházi kérdés volt már ekkor: *felekezeti* kérdéssé lett *nemzeti* kérdéssé lett s tudta az egész ország, hogy e kerületi közgyűlésen nemcsak a tiszántúli egyházkerület, de az egész magyarság tiltakozik: győz vagy ezen az újabb fronton is vereséget szenved Béccsel szemben. Tudta mindenki, hogy e napon kenyértörésre kerül a sor s hogy e nap történeti jelentőségű lesz. Az is lett. Nem valószínű, hogy ágyúkat szegeztek volna a Kistemplomnak, mert erről semmi néven nevezendő hiteles egykorú följegyzés nincs. Igen valószínű azonban, hogy esetleges zendüléstől tartva, valamelyik szomszédos nagyobb udvaron tényleg katona-ság volt készenlétben, de mivel semmi rendzavarás nem történt, így a fegyveres közbelépésre nem volt szükség.

A nagy tömeg rendben gyűlt össze. Balogh Péter mint hivatalosra legidősebb esperes, tehát mint püspökhelyettes (és nem püspök!) nyitotta meg a közgyűlést, hol a „Bach-huszárok” előírt magyar díszöltönyében megjelent Hanke Leo cs. k. szolgabíró, mint Landesfürstlicher Kommissar, országfejedelmi bitos.¹ Mikor aztán imádság után Balogh Péter lejött a szószékről és meg akarta nyitni a közgyűlést, akkor állt föl Hanke Leo és felszólította a tömeget, hogy oszoljon szét, mert e gyűlés törvényellenes. A császárra hivatkozó biztos beszédére Balogh Péter nem a hagyomány által neki tulajdonított tiltakozással felelt, hanem csak ennyit mondott: „A főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés vegye le rólam a felelősséget, mert én eskümet nem

¹ Kérjük egyházi laptársainkat, hogy e cikket, vagy ennek lényeges tartalmát közérdekből átvenni méltóztassanak. (Szerk.)

¹ Katonai kiküldött egyebek mellett már csak azért sem szerepelhetett itt, mert az egyenruhát nem lehetett esetleges bántalmazásnak kiténni, aminek a lehetőségétől a hatóság nagyon is tartott.

szeghetem meg." A jelenlevők azonban egyhangúan követelték a gyűlés megtartását, mire Balogh Péter a nagyváradi császári és királyi helytartósági osztály elnökének kétrendbeli tiltó parancsát is felolvasta. Ekkor állt föl a nagyszalontai segédgondnok, a 30 éves Tisza Kálmán s ő mondta el a biznyságtévő jelentős tiltakozást: „Igenis meg kell tartanunk a gyűlést. Nemesak azért, mert nekünk mindenkifelelt a királyok Királyának, az örök Istennek kell engedelmekednünk, kinek parancsolatai ellen tennünk nem lehet és nem szabad hitelveink megtagadása s eszközözés bűnének elkövetése nélkül, mely ezen a világon megbélyegez, és a másikon, melynek egyházunk egyedüli feje, az Úr Jézus Krisztus által részesei lenni remélünk, kárhozatba visz..." Tisza Kálmán e tiltakozása hosszabb, tartalmasabb és alaposabb, mint a hagyomány által Balogh Péternek tulajdonított tiltakozás. E Tisza Kálmán-féle tiltakozást azután különböző formában, de ugyanazon tartalommal az ország legkülönbözőbb vidékein sokszor megismételték még a pápens-harc folyamán. A közgyűlés is dörgő helyesléssel fogadta Tisza Kálmán szavait,

mire a komizárius bántatlanul elhagyta a templomot, ahol azután a legnyugodtabb mederben folyt le a közgyűlés.

Semmi okunk és jogunk nincs rá, hogy Balogh Péter valóságos állásfoglalását kisebbsítsük. Ugyanakkor azonban a történeti igazság előtt meg kell hajolnunk: a nagy hitvallást és tiltakozást ama nevezetes napon nem a lelkes Balogh Péter, hanem a „világi" Tisza Kálmán mondta el. Talán mivel később miniszterelnök s Debrecenben és a Tiszántúlon a „bihari pontok szegreakasztása" miatt a közvélemény előtt kegyvesztett lett, azért vitte át a hagyomány a hitvalló tiltakozás nimbuszát az ő személyéről a püspök személyére.

A dicső nap jelentőségét legkevésbé sem vonjuk kétségbe, de a ferdítő és átfestő képzetet által sem vezethetjük magunkat. Történetileg pedig érthetőbb — mert igazabb — volna, ha nem Balogh Pétert, hanem Tisza Kálmánt ábrázolták volna hitvalló gesztussal. Ha ez képes ábrázolatban már nem is történhetik meg, legalább így szolgáltassunk e nagy református magyarnak igazságot. Szabó Gábor.

Levél a szerkesztőhöz.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Úr!

A „Debreceni Protestáns Lap" 1939 február 1. számának 36. oldalán megjelent egy rövid kis híradás, mely N. N. református kántortanító „nóta-csináló" zeneszerzői babéraitól számol be. Ez eddig rendben van, mindenkinek saját ügye, hogy mit tart érdemesnek és méltónak sajátmagáról híradni. Ami jelen sorok megírására készlet, az a szerkesztői utóirat, mely ehhez a híradáshoz csatlakozik, mely szószerint így hangzik: „N. N.-éktől várjuk egyházi énekirodalmunk megújítását: ezen a téren volna első helyen szükségünk ihletett ifjú munkaezőkre... Szerk." Ez az, amihez néhány gondolatot szeretnék jűzni.

Ezektől a díszokleveles babérokra pályázó, „Semmi jóval..." című versek megzenésítésével foglalkozó református kántoroktól bizony semmi jól nem várhatunk egyházi énekirodalmunk megújítását illetőleg. Nagyon messze áll a szollárok szellemétől azoknak az üzleti vállalkozásoknak a szelleme („Dalosvilág", „Magyar Zeneszó" s több effajta nótagyártó, s legfőbbször idegen fajiságot s erkölcsöt terjesztő szövetkezet), melyeknek ezek az emberek hűséges kiszolgálói és követői. Érzélgős, reminiscenciáktól hemzsegő, úgynevezett „münépdalocskákkal" nem lehet szolgálni sem a magyar zene ügyét, sem a református vallásos énekköltészet szent ügyét. De azt hiszem nem is akarják szolgálni, mert akkor nem azokért a Dob-utcai zugnyomdáknak tucatszámra előállított „díszoklevelekért" versengének, hanem arra volnának büszkék, hogy iskoláikban igazi magyar s református szellemű, s a kor követelményeinek megfelelő, magas színvonalú népiskolai énektanítás s öntudatos, buzgó református lelkiséget sugárzó egyházi énektanítás folyik. Én jobb szeretném, ha a nótá-csináló babérok helyett, a tanfelügyelő vagy egyházi főhatóság látogatásáról felvett jegyzőkönyv dicső nyilatkozatait olvashatnám.

Távol legyen tőlem, hogy valakinek is keserűséget okozzak, legkevésbé, hogy támadjak egyéni passziókat.

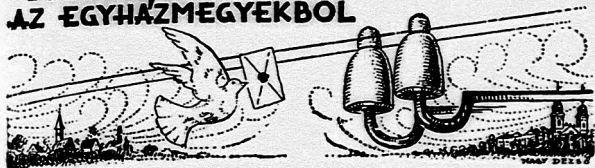
Ehhez, mint hivatlan prókátornak, semmi közöm. Hogy ezt a kérdést mégis megbolygatom, annak oka az, hogy becsületes és őszinte jóakarattal szeretném leleplezni azokat az eléggé el nem ítéhető visszaéléseket, melyekkel élelmes üzletemberek magyar nótapályázatok örvé alatt unos-untalan visszaélnék hízékeny emberek naivságával, főként hiúságával.

Íme: pályázatot hirdetnek, melyre lehet pályázni a jazz-től a magyar nótáig minden fajta zenével, vagy szöveggel. Akinek csak verse van, annak n é h á n y p e n g ö é r t dallamot csinálnak, akinek csak dallama van, annak szintén néhány pengőért szöveget szerkesztenek, szóval megfelelő taksa szerint mindent megcsinálnak ebben a szerzői boszorkánykonyhában. Természetesen, ezt mindjárt az elején kellett volna mondanom, minden egyes pályamunkáért 80 fillér, 1 P vagy 1-20 P küldendő be. És dűl a sok „magyarnóta" s vele együtt a pengőcskék. Évszázadok óta ilyen jó üzletet még nem csináltak, mint ezek az élelmes „magyarnótabarátok". Ezrével érkeznek a nóták, hogyne, mikor a jutalomban igazán nem jukarkodnak. Nem lehet olyan sületlen tákolmányt beküldeni, amiért egy elismerő díszoklevelet ne küldenének azon biztatással egybekötve, hogy a legközelebbi pályázaton legalább kétszer annyi nótával pályázzon az oklevelet nyert szerző. Persze fizetni is kétszer annyit fog. Így áll ez a dolog mélyen tisztelt Szerkesztő Úr! Ezért voltam bátor a Debreceni Protestáns Lap jelentéktelen kis híradására ilyen hosszasan válaszolni. Soraimmal nem bántani, hanem szolgálni akarom, szolgálni az igazi magyar dall, s a református egyházi ének ügyét, melynek művelőit nem a „semmi jóval" sem biztató dilettantizmus, hanem a komoly munka és felelősségteljes szolgálni akarás között kell keresni.

Soraim közléséért hálás köszönetemet tolmácsolva, maradtam a Szerkesztő úrnak mindenkor kész híve

Vikár Sándor,
református lelkes, tanár.

HIREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

ALSÓSZABOLCS-HAJDÚVIDÉKI EGYHÁZMEGYE.

Hajdúszoboszlón március 4-én jólsikerült műsoros teaestélyt rendezett az Országos Református Nőszövetséghez csatlakozott Lorántfy Zsuzsanna Női Bibliakör. Szabadeloadást Dr. Ferenczy Károly egyházkerületi belmissziói előadó tartott, örömmel üdvözölve a Hajdúszoboszlón is nagy erővel fellendült egyházi ébredést s különösen a nők körében megindult belmissziói tevékenységet. Szabó Sándor debreceni theologus Muraközy- és Reményik-verseket szavalt hatásosan. Fényes sikerrel szerepelt a Lorántfy Zsuzsanna bibliakör vegyeskara. A Soli Deo Gloria diákszövetség nagyobb csoportja szavalókörssal működött közre. A KIE-tagok Mozart- és Schubert-darabokat játszottak hegedűn. Felkérték a jelen volt hölgyek Dr. Ferenczy Károly belmissziói előadót, hogy máskor is látogasson el közéjük ilyen buzdító előadások tartása végett.

BEREGI EGYHÁZMEGYE.

Megállapodás. A cseh megszállás alól felszabadult beregi egyházmege, a volt trianoni határon belül maradt beregi egyházmege és a máramaros-ugocsa egyházmege felszabadult nagyobb részének elnökségei és vezetőségi tagjai, Bary Gyula esperes meghívására Beregszászon, 1939. év február hó 23-án szűkebbkörű, együttes értekezletet tartottak. Ezen az értekezleten a három egyházmege további sorsával foglalkozva, a bizottság egyhangúlag arra a megállapodásra helyezkedett — támaszkodva az érdekeltektől egyházmegeik s azok alkotó tagjainak közhangulatára —, hogy a volt trianoni határok figyelmen kívül hagyásával s az ezen elvből folyó, célszerű módosításokkal, kivánatosnak tartja mindhárom egyházmege önálló fennmaradását. A máramaros-ugocsa egyházmege folyó év február 22-én tartott közgyűlésén — a történelmi tradíciókra hivatkozva — ezen álláspontját már közgyűlési határozatban is lefektette. A két beregi egyházmege pedig ezen álláspontjának részletes megindokolását az arra illetékes tényezők előtt fogja előterjeszteni. E beosztási tervvel kapcsolatos munkálatok előkészítésére a bizottság felkéri mindkét egyházmege esperesét, lelkészi főjegyzőjét és számvevőjét.

Beregi felszabadult egyházmege. Meleg szeretettel s a ragaszkodás szép jeleivel ünnepelte meg a felszabadult Nagyberg lelkészének: *Bary Gyula* beregi esperesnek 25 éves nagyberegi lelkészkedése emléknapját. A cseh rémuralom napjaiban börtönt szenvedett, majd a halál árnyékában állott köztiszteltében és szeretetben élő lelkipásztort meglepetésszerűen érte az ünnepeltetés. Szombaton este a szokásos templomi istentisztelet keretében üdvözölték az egyház kisebb-nagyobb tagjai, utána a lelkészlakon

tisztelgett előtte a presbitérium s szép ajándékot nyújtott át az egyház tagjai szeretetének jeléül, majd a község képviselőtestülete adta át a remekművű díszpolgári oklevelet a község életében is nagy munkásságot kifejtett lelkésznek. Az ünnepség spontán jellegét mi sem bizonyítja jobban, minthogy az egyházmege lelkészi kara és világi vezetői mit sem tudtak róla s csupán a megtörtént eseményekről értesültek. Örömmel csatlakozunk mi is a jubiláns tisztelői közé s kérjük Isten gazdag áldását továbbra is életére és áldásos munkásságára.

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

A hódmezővásárhelyi gyülekezet Márton Árpád elnök-lelkipásztor kezdeményezésére ebben a nagy református gyülekezetben fokozott református ifjúsági munkát akarnak a gyülekezet jövődjére érdekében végezni. A gyülekezet többi lelkipásztorai: Dr. Godács Imre, Beretzk Sándor, Nagy Béla, Nagy György Sándor, Seres Béla, Kádár László, Tamás Ferenc konventi lelkésszel együtt egy héten át egyházzrészről egyházzrészre járva tartottak evangélizációs napokat. A vásárhelykutasi református ifjúsági egyesület március 12-én körzeti konferenciát és zászlószentelést tart.

Makón február hónapban ifjúsági hét volt. A makói református KIE most már minden évben megtartja az ifjúsági hetet. Szirbik Sándor tanító, az egyesület vezetője most is szép programot állított össze. Szolgáltak ezen a héten: Szirbik Sándor, Bakó László, vitéz Dr. Bánáthy Péter, Hajdú Gábor, Ráth István, Tamás Ferenc.

CSONKABIHAR-ÉRMELLÉKI EGYHÁZMEGYE.

Január 29-én Kokadon tartotta meg az érmelléki lelkészi kör gyülekezeti napját, mely alkalomból Kocsiss Lajos újléai állami tanító, református kántor az ifjúság, Bathó Ilona ámosdi tanítónő a leányok részére tartottak előadásokat. A gyülekezeti estén Tokaji József segédlelkész igehirdetéssel, Nagy Márton újléai lelkipásztor szabadeloadással működtek közre.

Február 12-én Álmosdon tartatott meg a gyülekezeti nap. Délután a Leányegyesületben Koppányi Irma újléai állami iskolai tanítónő, az ifjúsági egyesületben Siket Bernát kokadi tanító szóltak hatásosan az ifjakhoz. A gyülekezeti estén Csokonay József bagaméri lelkész igehirdetéssel, Nagy Márton újléai lelkész szabadeloadással erősítették a zsúfolásig megtelt templomban a lelkeket. A gyülekezeti estén az ifjúsági énekhar, Nagy Lajos, Nagy József ifjúsági egyesületi tagok, Elek Terus leányegyesületi tag szülőnekekkel és szavallatokkal működtek közre.

Február 19-én tartotta meg az alsósárréti lelkészi kör Csökmön presbiteri konferenciáját. A konferencia teljes sikerrel járt; a presbiteri értekezletet bevezető istentiszteletet Morvay Aladár berettyószentmártoni, Dr. Hajdú Gyula berettyóújfalui lelkészek végezték. A presbiteri konferenciát vitéz Dr. Nádányi János egyházmegei gondnok nyitotta meg, magával ragadóan szólva a ma presbiterére várakozó feladatokról, majd Molnár Vince darvasi lelkész szólt a presbiteri tiszt betöltésének nagy fontosságáról.

Résztvett úgy az istentiszteleten, mint a presbiteri konferencián Dr. Molnár Imre egyházmegyei tanácsbíró, a kerület közszereplője is. Az áldásokban gazdag presbiteri értekezletet, melyen Berettyószentmárton, Furta, Zsáka, Darvas és Csökmő presbiteri vettek részt, a vendéglátó gyülekezet által adott közébéd fejezte be.

Február 26-án a bagaméri anyaszentegyház rendezte meg gyülekezeti napját, mely alkalommal az ifjúság számára Szilágyi István nagylétai kántortanító tartott előadást, míg a Leánykörben Vida Anna nagylétai tanítónő szolt a tagokhoz. nagy sikerrel. A gyülekezeti estén az istentiszteleti szolgálatot Székelyhídy Béla esperes végezte, majd Radó József nagylétai lelkész szabadelőadásban, Szilágyi István szólóénekekkel, a helyi énekkar s az ifjúsági egyesületi tagok énekszámokkal és szavalatokkal tették maradandóvá e kedves estét.

A nagylétai gyülekezet Radó József lelkipásztor kezdeményezésére ifjúsági napot tartott. A gyülekezeti ház is felszentelésre vár. Tamás Ferenc konventi ifjúsági lelkész látogatta meg és tartott előadásokat a nagylétai gyülekezetben a református ifjúsági munka szükségességéről.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

A berettyóújfalui KIE februári vallásos-estélye igen élénk érdeklődés mellett folyt le. Ünnepi beszédet mondott Dr. Teleky László gróf, a KIE fiúvilágbizottságának elnöke, a berettyóújfalui KIE által a beregszászi KIE-nek küldött szép selyemzászló átadásáról beszámolt Pogyor István a KIE nemzeti szövetségének főtitkára, aki a zászlót személyesen vitte el. Énekszámokkal és szavalatokkal közreműködtek a debreceni kollégiumi Kántus tagjai, míg a KIE tagok szindarab előadásával és szavalattal járultak hozzá a tartalmas műsorhoz.

A berettyóújfalui presbitérium 50 P-t szavazott meg a Szlovákiai Magyar Házak építésére és ugyan ezen célra a presbitérium tagjai 53 P-t adtak össze.

A berettyóújfalui gyülekezetben folyó hó 5-én mutatta be Székely Endre pestszentimrei lelkész az Országos Református Szeretetszövetség filmjét, mely az általa fenntartott intézményeket s az azokban folyó életet mutatja be megkapó módon. A filmbemutatásnak olyan sikere volt, hogy 10 és 20 filléres beléptidíjak mellett 102 P gyűlt be a Szeretetszövetség céljaira.

Evangélikációs napok a debreceni egyház ispotályi egyházzsuzében. A debreceni református egyház március hó 5-én ünnepelte az egész protestáns világban szinte páratlan múltú szeretetintézményének, a református Ispotályi Szegénygondozó Intézet fennállásának 410. évfordulóját, a hívek rendkívül nagy és szeretetteljes érdeklődése mellett. Az Ispotály megalapításának nagyszerű történeti tényéről való megemlékezés mellett a különben is élénk és lüktető hitéletet élő ispotályi egyházzsuzét ezt az alkalmat arra is felhasználta, hogy a református ébredés szempontjából annyira fontos református ifjúsági munka érdekében a gyülekezetben evangélikációs napokat tartson. A két napig tartó evangélikáció alatt a templom négyszer, a gyülekezeti terem pedig ötször telt meg zsúfolásig, mindig más gyülekezettel, mert külön összejövetelek, ünnepélyek és megbeszélések

tartattak a gyermekek, ifjak, leányok, férfiak és nők, valamint az egyházzsuz tanácsosai számára. A szolgálatokat végezték: Molnár Ferenc egyházzsuzvezető lelkipásztor, Baja Mihály Kossuth-utcai lelkipásztor, Felker János lelkész, egyetemi quaestori ellenőr, Tamás Ferenc konventi ifjúsági lelkész, Molnár Gyula és Kulcsár Dezső segédlelkészek. A templomi istentiszteleteken szép énekszámokkal a kollégiumi Kántus működött közre.

A vértesi Református Ifjúsági Egyesület szép munkát végez. Dobrossy Zoltán lelkipásztor az ifjúsági otthonban állandó lelkivezetést nyújt a fiúknak. Kérésére Tamás Ferenc konventi lelkész meglátogatta a fiúkat és előadásokat tartott a gyülekezetben.

A debreceni Mester-utcai egyházzsuz február hó 20—26-án evangélikációs hetet tartott. Az evangélikációs alkalmakon, mivel éppen bünbánati hét volt, úrvacsorára való előkészülés is volt. A templom új, nem régen épült, de már is szeretetébe fogadta a gyülekezetet. Az evangélikációs hét két utolsó napja a református ifjúsági munka végzésére ébresztgette a felelősség érzését. A gyülekezet minden rétege, gyermekek, leányok, ifjak, asszonyok, férfiak, egyházzsuzi tanácsosok és presbiterek nagy érdeklődéssel vettek részt az evangélikációs alkalmakon és az eredmény is szépen megmutatkozott az úrvacsorázók megnagyobbodott számán.

Debrecenben a diakónusképzővel kapcsolatosan tanonc-otthon létesült. Nagyon jó ez az otthon, mert ezután tanoncaink az utca lélekpusztító befolyása helyett, az evangélium levegőjében élhetnek.

A debreceni tanítóképző ifjúsága, akiből a református ifjúság jövő vezetői lesznek, meg akarván ismerni az ifjúsági munka céljait, Tamás Ferenc konventi lelkészt kérte meg előadás megtartására.

A biharnagybajomi elemi iskola nagy sikerrel adta elő Dr. Juhász Géza debreceni kereskedelmi iskolai tanárnak „Az égig érő fa” c. énekes-táncos mesejátékát. A mintegy 50 szereplő gyermek állandóan sok tapsot kapott. Dávidházy Gábor segédlelkész tanította be őket. A zenei számokat pedig Kádár János tanító. Az estély jövedelme 93 pengő volt. A szülők annyira megkedvelték az előadást, hogy másodszer is elő kellett adniok a gyermekeknek.

A biharnagybajomi Leányegyesület igen belső teasteástélyt rendezett március 5-én. Alkalmi szavalatok, énekszámok és három egyfelvonásos szindarab voltak a műsor számai. Az estély 150 P-t eredményezett az egyesületnek.

KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

Nyírmadán evangélikáló csendes napokat tartott 7—11-ig P. Tóth Lajos.

A nyíregyházi presbiterok bibliorája. A nyíregyházi református presbiterok számára minden második csütörtökön biblióra van a református iskola tanítói szobájában, melyen most Pál apostolnak Timotheushoz írt második levelét tanulmányozzák.

A nyíregyházi tanyai református egyházban folyó évi február hó 5-én megalakult a Református Nő- és Leányegylet Lukácskó Andrásné lelkészné elnöklésével. Ifjúsági titkárrá Gaál Erzsébetet és pénztárossá Kristóf Piroskát választották. A Nőegylet első összejövetelét február hó 23-án tartotta a tanyai egyház lelkipásztori hivatalában.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

A szatmárökörítói református ifjúságot Csépe Béla nagytiszteletű úr halálával nagy veszteség érte, mert a megboldogult mindig hűséges harcosa volt a református megújulás gondolatának. Hogy a fiúk szét ne szóródjanak, Tamás Ferenc ifjúsági lelkész meglátogatta őket és kitartásra buzdította a fiúkat, amíg Isten új pásztorot rendel gyülekezetüknek. Azóta Kalmár Dániel személyében új lelkipásztoruk van. Adja Isten, hogy megújult erővel menjen a gyülekezeti munka s vele együtt a református ifjúság evangélizálása.

K Ü L Ö N F É L É K

MÁRCIUS 15.

Amikor még folyt a vita a Felvidék sorsa felett, amikor bizonytalan volt még, hogy mi kerül vissza hozzánk, néhány magyar katona, akiket a csehek besoroztak, egy éjszaka átszökött a határon nemzetiszínű szalagért. Amikor visszatértek s megmutatták bajtársaiknak a szalagot, a kis keskeny nemzetiszínű szalag kézzel-kézre járt és izzott és melegített ott a Kárpátok alatt az októberi éjszakában... Most így szöktünk át mi is a jelenből a múltba, hogy onnan színt, életet és melegséget hozzunk. Ezért emlékezünk ma 1848 március 15-ére.

Mi történt ezen a napon, hogy örökre beiródott nemzetünk történetébe? Nem volt valami nagy csata napja, amelynek diadala évszázadokra kihat, nem volt valami véres, forradalmi összeütközés, néhány lelkes ifjú bátor fellépése volt, akik Petőfivel, Jókaival, Vasvárival az élen kiáltványt intéztek a nemzethez és a nemzet visszhangként dörögte rá az esküt: „Rabok tovább nem leszünk!“... Eseményeiben mindössze ennyi történt március 15-én. Lényegében azonban sokkal több. Ez volt az a nap nemzetünk életében, amelyen ez a nemzet kimondotta végre az öntudat szavát, azt a szót, hogy „vagyunk“, éspedig nemcsak létezőnk, hanem tényezők is akarunk lenni az európai nemzetek életében. Március 15-e a nemzeti öntudat riadója volt. Annak az erőnek a kifejezője, amely egy évezrede itt dübörög már a Kárpátok alatt, az európai világépítés nagy munkájában és annak a szellemnek a sugallója, amely mindenkor megkövetelte és kiharcolta magának ezen a földön a nemzeti élet legtöbb feltételét: a függetlenséget és a szabadságot.

Március 15-e a nemzeti öntudatnak a riadója ma is. Annak a tudatnak a harangszava, hogy „vagyunk“, éspedig nem a legkisebb nemzet Európában. Magyarország ma a népesség számarányát tekintve, a nyolcadik helyen áll az európai nemzetek sorában. Kisebb nálunk Finnország, Hollandia, Svédország, Norvégia és Dánia, kevesebben vannak a szerbek és a csehek. Nincs tehát okunk népességünk számaránya miatt a kétségbeesésre. Másrésztől bármennyivel kisebb is lett országunk, mint volt, minél közelebb is jutottak hozzánk a határok, annál inkább kell ragaszkodnunk minden ősi rögöz és törekednünk arra, hogy ebben az országban minden talpalatnyi föld magyaré legyen!... Aki hallgatta már a magyar búzamezők rejtelmes sóha-

ját, aki látta már az égen Csaba királyfi országútját, aki nézte már a puszták fölött vágató vihart, az tudja, hogy mit jelent az a szellem, amő március 15-e emléke sugall. Jelenti a magyar föld örök szeretetét, jelenti a magyar faj küldetésébe vetett örök hitet és jelenti a magyar akarat leberhatatlan, viharzó erejét. Aki összehasonlítja a mai idöket a 48-as idök reformkorszakával, annak észre kell venni a két idöszak közötti hasonlóságot. Ma is mintha a megújulásnak friss, tavaszi árama futna végig ezen az országban. Ezért van ma szükség minden magyar ember akaratának állandó feszültségére, hogy erre az akaratra rátaláljon az Isten ujjá, s riadót verjen ki rajta ennek a nemzetnek új, márciusi életirama elé!

Vecsery János.

Sörös Béla losonci lelkipásztor, a dunáninnyi református egyházkerület püspökét, a Kormányzó úr a felsőház tagjává életfogytiglan kinevezte.

Az Egyetemes Konvent elnöksége a tavaszi ülések sorrendjét és időpontját a következőképpen állapította meg: Egyetemes Tanügyi Bizottság márc. 13—14-ig; missziói bizottság március 16; Konventet előkészítő bizottságok április 17—18; Konvent április 19—21; konventi rendkívüli és rendes bíróság április 21; Zsinat május 15—16.

Debrecen város képviselőtestülete elhatározta, hogy a következő év költségvetésébe telepítési célra 4000 P-t előjegyez. Tehát Debrecen város önmaga is fog egy családot telepíteni! Minden remény megvan arra, hogy a kollégiumi ifjúság akciója révén harmadik telepes családot még ebben a hónapban útra indítják a Dunántúlra. E család jelenleg Debrecenben lakik: Kinizsi-u. 75. alatt. Fiu Ferenc, jelenleg napszámból él, hét gyermeke van.

Mit tett a magyar reformátusság a ruthénekért? Borkáló Sándor a Budapesti Hírlapban érdekes cikket írt a rutén életről.

„A magyar ruténföld délkeleti része sokáig Erdélyhez tartozott. A protestáns vallású erdélyi fejedelmek a református hitre szerették volna téríteni a ruthéneket. Fáradozásuk kárba vészett. A kíséretnek mégis volt egy fontos eredménye, a pravoszláv vallású rutének átvették a protestánsoktól azt a gondolatot, hogy a Szentírás, az imákat, a prédikációkat a népnek értenie kell, vagyis hogy a papnak a nép nyelvén kell hirdetni az Isten Igéjét. Ennek folyományaként a XVI. század végétől kezdve tiszta rutén nényelven kezdtek írni. Szolgai másolás helyett a nép nyelvére dolgozták át a külföldről behozott szlávnyelvű evangéliumi magyarázatokat. A pravoszláv papok a magyar protestáns hitvitázók műveiből merítették tudásukat, onnan szedték bizonyosságukat. Gyakran hosszú mondatok is idéznek eredeti magyar nyelven és rutén fordításban. A legkiválóbb hitvitázó, Andrella (Oroszvégesi) Mihály volt, négy kötetet írt az unitusok ellen 1672—1681 között. Magyar művelődéstörténeti szempontból páratlan történelmi munka. A hitvitázó munkálatokon kívül értékesek az evangéliumi magyarázatok, a szép-próza elbeszélések és az énekeskönyvek. Tele vannak magyarból átvett szavakkal, közmondásokkal, magyaros mondatokkal, szókötésekkel. Bátran mondhatjuk, hogy ezek a magyar szellem ruténnyelvű megnyilatkozásai.“

Baktai Egry Ferenc kisgejőci harangöntő mester, aki a magyarságot való küzdelemben életét kockáztatva, vagyonát majdnem teljesen feláldozva, húsz éven keresztül volt tőlünk elszakítva, most ismét munkába fog, hogy zengő-bongó szavú harangjaival templomokba hívja imádkozni a sok próba között élő magyar testvéreit. Magyar református testvérünk sorsa nem lehet közömbös előttünk. Aki annyi sokat áldozott hittel értünk, bizonyonnal megérdemli, hogy támogassuk munkájában. A híres kisgejőci harangöntő hadd szállítsa ismét templomtornyainkba a harangokat. A sokezer harangból alig maradt a világháború után, de van mégis annyi, amennyi hirdeti és feleleveníti az Egry-féle harangok csengő vagy lágyan zengő szavát. Debrecenben, az Árpád-téri templom tornyában ma is minden reggel megszólal egy 22 mázsás harang, melyet két másik haranggal együtt Egry Ferenc öntött műhelyében. Amikor így felelevenítjük Egry Ferenc nevét, mint híres harangöntő mesterét, aki annyi sok magyarhoni és külföldi kitüntetéssel rendelkezik, kérjük forduljanak hozzá bizalommal azok, akik harangot óhajtanak készíttetni, hadd lássa meg, hogy legalább így igyekezzünk viszonzni azt a segítséget, mellyel vigyázza és támogatója volt magyar véreinknek a cseh uralom alatt. (si)

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
950—1939. szám. *Tárgy:* Felvidéki tanulók szlováknyelvű okmányainak elfogadása.

KÖRLEVÉL

a közép- és középtokú iskolák tekintetes Igazgatóságaihoz,

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 140.163--1939. IX. számú leirata alapján értesítem kebelbeli közép- és középtokú iskoláink igazgatóságait arról, hogy a felszabadult Felvidékről származó tanulók szlovák, ruszin, cseh vagy németnyelvű okmányai iskolai felvétel céljára újabb intézkedésig, legfeljebb azonban a folyó iskolai év végéig hiteles fordítás nélkül is elfogadhatók.

Debrecen, 1939 március 8.

Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1044—1939. szám.

KÖRLEVÉL

a nemállami elemi népiskolai helyettes tanítók díjazásáról.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 94.100—1939. VI. ü. o. szám alatt valamennyi tanker, kir. főigazgatóhoz, kir. tanfelügyelőhöz és vármegyei és városi közigazgatási bizottsághoz intézett rendelete értelmében mindazok a nemállami elemi népiskolai helyettes tanítók, akik jogilag megüresedett állásban működnek s akik részére VKM rendeletekkel 1938. évi szeptember hó 1-én, vagy azután kezdődő valamely időponttól a helyi javadalom kiegészítésére helyettesi díj kiutalása rendeltetett el, helyi javadalmuk betudásával összesen 100 (Egyszáz) P javadalmazásra jogosultak, de mindenkor csak a tanév végéig, vagyis június hó 30-ig.

A nemállami elemi népiskolai helyettes tanítókat a nyári szünet (július-augusztus hónapok) alatt helyettesi díj nem illeti meg.

Debrecen, 1939 március 9.

Dr. Révész Imre,
püspök.

Pályázati hirdetések

Debrecen református Dócei leánynevelőintézet leánygimnáziumának igazgatótanácsi elnöksége pályázatot hirdet egy nyugalmabavonulás folytán megüresedett magyar-

német szakos *rendes tanári* állásra. A megválasztandó tanár fizetése a nemállami tanszemélyzet részére megállapított javadalommal minden tekintetben azonos, vagyis a fizetési osztálynak és a lakáspénznek megállapítása és folyósítása a státusba való besorozástól függ; egyéb illetményre jogosultsága nincs. Pályázhatnak református vallású okleveles magyar-német szakos középiskolai tanárok (férfiak és nők). A pályázók az igazgatótanácshoz címzett és a szükséges okiratokkal felszerelt folyamodványukat küldjék be folyó évi május hó 1-ig a leánygimnázium igazgatóságának címére. Az állást 1939 szeptember hó 1-én kell elfoglalni. Kolozsvár Kiss László, az igazgatótanács elnöke, Papp Ferenc dr. igazgató.

Dévaványai ref. iskolaszék a pusztaecsei I. számú tanítói állásra az iskolaév végéig helyettes *tanítóul* alkalmazásért. Javadalom törvény szerint. Pályázati határidő 1939 április 6. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok a Ref. Iskolaszék, Dévaványa címre küldendők.

A fülöpösaróci református egyház presbitériuma pályázatot hirdet egy helyetteskántortanítói állásra. A helyettesítés egyelőre május hó 1-ig tart. Köteleesség: I—VI. o. vezetése, továbbá a kántori teendők végzése. Az orgonázásban jártság előnyben. Fizetés: a törvényben megállapított, az egyház pénztárából. A pályázati kérvények az alábbi címre küldendők: Református Lelkesi Hivatal, Fülöpösaróc, u. p. Géberjén. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított nyolc nap.

A hőmezővásárhelyi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet az egyház által rendszeresített és fenntartott I. számú *vallásoktató-lelkészi állásra*.

Az állás javadalma: az állami rendszerű IX. fiz. oszt. 3. fokozata szerinti kezdő fizetés, háromévenkénti előlépéssel, mely azonban nem terjedhet tovább, mint a VII. fiz. osztály I. fokozata. Természetbeni lakás, vagy törvényes lakpénz.

Köteleessége: az egyház által fenntartott református leánygimnáziumban a vallásnari teendők ellátása és az új-templomi egyházrészben minden második héten a lelkesi teendők végzése a temetések kivételével.

Pályázhatnak lelkesi és vallásnari oklevéllel bíró teljeskorú egyének, kik közül a presbitérium választ. (E. T. II. tc. 89. §.)

Kellőleg felszerelt — mindkét lelkesi oklevéllel, születési és szolgálati bizonyítvánnyal és vallásnari oklevéllel, vagy ezeknek hiteles másolatával ellátott pályázati kérvények 1939 április 1-ig küldendők be *Márton Árpád* elnöklelkész címére. (Hőmezővásárhely, I. Szőnyi-u. 2.) Hiányosan felszerelt vagy elkésve érkező kérvényeket a presbitérium nem vesz figyelembe.

A kunmadarasi református egyház elemi népiskolájához 1939. évi április hó 1. napjától az iskolai év végéig terjedő időre *helyettes tanítónól* keres. Köteleesség: V—VI. leányosztály tanítása, egyházi missziói munkában részvétel. Fizetés: megegyezés szerint. Pályázati kérelmek szabályszerűen felszerelve, visszaküldésre való postabélyeggel Iskolaszékhez e hirdetés megjelenésétől számított két hét alatt küldendők. Presbitérium.

A tiszaburai református egyház presbitériuma pályázatot hirdet 1939 március 21-i határidővel *helyettes kántortanítói* állásra a folyó iskolai év hátralévő részére, illetve a katonai szolgálatra bevonult tanító leszereléséig. Javadalma: a helyettesek részére megállapított törvényszerű fizetés. Köteleesség: az V—VI. vegyes osztály vezetése, a kántori szolgálat hetenként felváltva végzése, dalárdavezetés és a lelképásztornak a belmissziói munkákban való segédkezés. Az állás választás után azonnal elfoglalandó.

TARTALOM:

Notárius: A Magyarországi Református Egyház ötödik budapesti Zsinata
Révész Imre püspök felszólalása a Zsinaton
Részletek Dr. Szentpéteri Kun Béla előadó beszédéből
Szabó Gábor: Költészet és valóság az 1860 január 11-i debreceni kistemplomi jelenetben
Vikár Sándor: Levél a szerkesztőhöz
Hírek az egyházmegyékből — Különlélek — Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetések — Hirdetések

DEBRECENI KÖLCSÖNÖS SEGÉLYZŐ EGYLET MINT SZÖVETKEZET

Debrecen, Kossuth-utca 8. szám.

1610 tag! 5927 törzshetét!

Március 5-én tartotta a Debreceni Kölcsonös Segélyző Egylet mint Szövetkezet 55. évi rendes közgyűlést Dr. Bacsó Jenő egyetemi tanár elnöklésével.

A közgyűlés elején az elnök Mihalovits Jenő gyógyszerészről, a Szövetkezet nemrég elhalt igazgatósági tagjáról emlékezett meg, aki 30 éven át volt az intézet igazgatóságának tagja. Helyére fiát: Dr. Mihalovits Jenőt választották meg egyhangúlag igazgatósági taggá.

Dr. Somlai József igazgató számolt be azután a Szövetkezet arvéndetes fejlődéséről, a betétek és üzletresztők fokozatos emelkedéséről és jelentette, hogy az elmúlt évben 1856 család számára 640.000 pengő új kölcsönt folyósítottak.

Sikerrel indult a Családvédő Takarékszövetkezet is, amely a takarékbetétgyűjtést az életbiztosítás minden előnyével összekapcsolja anélkül, hogy a betevő részére külön számottevő megterhelést jelentene.

Két évvel ezelőtt az iskolatakarék intézményét vezette be a Szövetkezet szintén nagy sikerrel.

A Debreceni Kölcsonös Segélyző Egylet mint Szövetkezet fejlődésének bizonyága az is, hogy visszavásárolta az intézeti színház felerészét s ez a hatalmas szép épület újra egészen a Szövetkezet birtokába került.

Az 56. évtársulatba az alapszabályokban megkivánt 100 tag helyett 1610 új tag lépett be!

A közgyűlés végén Mester Lajos mondott köszönetet a Szövetkezet vezetőségének, mint a kisemberek bankjának azért, mert a kisemberek bajjaival, gondjaival törődik. Külön köszönetet mondott iparostársai nevében azért is, hogy átsegítette őket a nehéz esztendőknél és forgatókéhez jutatta tagjait a Szövetkezet.

A közgyűlés dr. Bacsó Jenő elnök köszönő és záró beszédével lelkes hangulathat ért véget.

A MÁV vonatok érkezési és indulási ideje Debrecen állomáson.

Érvényes 1938. évi október hó 2-től.

A vonat		HOVÁ	A vonat		HONNAN
neme	indul		neme	érkezik	
szgy.	1-50	Bpest keleti	sz.	4-40	Bpest nyugati
sz.	4-55	Nyírábrány	„	7-00	Tiszalök
„	5-02	Szerencs	„	7-07	Nyírábrány
m.	5-08	Füzesabony	„	7-10	Tiszafüred
„	5-20	Tiszalök	„	7-20	Nagykerek
m.	5-45	Nyíregyháza	„	7-27	Nyíregyháza
„	6-01	Balmazújváros	„	7-30	Bpest keleti
t.	6-29	Nagykerek	t.	7-45	Nagyléta-Vértes
sz.	6-32	Püspökladány	m.	7-55	Balmazújváros
gy.	7-35	Bpest nyugati	sz.	8-35	Tiszalök
m.	7-40	Hajdúnánás	„	8-50	Püspökladány
sz.	7-58	Nagyléta-Vértes	„	9-00	Szerencs
m.	8-00	Szerencs	„	10-13	Nagyléta-Vértes
t.	8-10	Nyírábrány	m.	11-25	Hajdúnánás
m.	9-29	Derecske	sz.	11-26	Szerencs
s.	11-50	Bpest nyugati	„	11-35	Derecske
gy.	11-53	Nyíregyháza	v.	11-36	Nyírábrány
m.	12-10	Füzesabony	gy.	11-46	Bpest nyugati
sz.	12-27	Tiszalök	m.	12-26	Füzesabony
„	12-30	Nyírábrány	sz.	13-52	Bpest nyugati
„	13-22	Bpest nyugati	t.	14-15	Nagykerek
m.	13-25	Nagyléta-Vértes	m.	14-26	Szerencs
„	14-27	Szerencs	Ágy-s	15-24	Bpest keleti
sz.	14-30	Tiszalök	t.	15-37	Tiszalök
„	14-32	Nyírábrány	m.	16-45	Balmazújváros
„	14-35	Nagykerek	v.	16-54	Nyírábrány
m.	14-38	Balmazújváros	m.	16-55	Nagyléta-Vértes
„	14-38	Füzesabony	gy.	17-04	Nyíregyháza
Ágy-s	15-26	Nyíregyháza	sz.	18-25	Nagykerek
gy.	17-11	Bpest nyugati	gy.	18-35	Bpest nyugati
m.	18-43	Nyírábrány	m.	18-39	Nyíregyháza
v.	18-45	Tiszalök	„	20-08	Füzesabony
sz.	18-48	Szerencs	sz.	20-42	Tiszalök
„	18-58	Nagykerek	Ágy-m.	20-43	Nyíregyháza
„	19-00	Tiszafüred	s.	21-23	Bpest nyugati
t.	19-30	Nagyléta-Vértes	m.	21-25	Nyírábrány
Ágy-s	20-45	Bpest keleti	sz.	21-35	Szerencs
sz.	21-36	Nyíregyháza			
„	22-00	Bpest nyugati			

Református lelkészek részére palástot és süveget

legszebb kivitelben, legolcsóbban, kedvező fizetési feltételekkel készít megrendelésre (református iparos) református papi- és úriszabó HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Debreceni Első Takarékpénztár

Alakult: 1846-ban.

Foglalkozik a bank- és takarékpénztári üzlet minden ágával.

Új kölcsönöket a legelőnyösebb feltételek mellett folyósít.

Boldog házasság

KOSTYA

jegygyűrűivel

Templomi kegyesek, órák, ékszerek és ezüst dísz tárgyak nagy választékban.

SZÉCHENYI-UTCA 1.
DEBRECEN. (RÉVÉSZ-TÉR 1. SZ.)

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Betéteket előnyösen gyümölcsötlet és azonnal kifizet. Kölcsönöket állandóan folyósít. — Mint a Futura főbizományosa, foglalkozik a termény-üzlet minden ágával.

TELEFONOK:

Bank: 19-70. és 22-32. Terményosztály: 28-66. szám.

SIPKOVITS BÉLA

tűkőrgyártás
üvegcsiszolás
hibás tűkrök újjáöntése
Eltészoba, fürdőszoba tűkrök

Aranyérmes
kitüntetés

Debrecen, Nagyvárad-u. 15. Telefon: 22-96.

RUFF MIHÁLY

modern szobafestő, mázoló
és bútorfényező vállalata

VÖRÖSMARTY-
UTCA 3. SZÁM.

TELEFONSZÁM: 33-57.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés

DEBRECEN

Telefon: 20-06 és 15-48

Alapította :
Sesztina János 1819-ben.Ipari-, mezőgazdasági-, háztartási-,
gázoltalmi- és légvédelmi cikkek.**MAGYAR ÁLTALÁNOS
HITELBANK****DEBRECENI FIÓKJA**

Piac-utca 45-47. (Saját ház.) Telefon: 23-70., 23-71.

**FOGLALKOZIK A BANK-
ÜZLET MINDEN ÁGÁVAL****100-féle cikket vásárolhat,**
de csak egy helyen fizeti havi részletekben,
ha szükségletét**az „UNIO“ Központi Hiteliroda**

cégei útján szerzi be.

Hitelrendszerünk kényelmes, olcsó és megbíz-
ható. — Vásárlásra jogosító igazolványa, ha
még nincs, igényelje irodánkban:**Piac u. 44. Marx-féle ház, földszint.****123 megbízható cégnél**nyújt vásárlási lehetőséget! Egy helyen
jelent fizetési kötelezettséget! A havonta
megújuló állandó továbbvásárolhatóság jogával!**a „Takarékosság“
Kereskedelmi R.-T.**bevásárlási rendszere, mely a mai gazda-
sági helyzet legmegfelelőbb beszerzési
módját biztosítja a vásárlóközönség
számáraA „TAKARÉKOSSÁG“ vásárlási igazolványai és utal-
ványai a „Takarékosság“ igazgatóságánál igényelhetők**Debrecen, Deák Ferenc-u. 6. sz.****Írógép.**Legújabb modellű hordozható gép.
Kétszínű szalaggal, tabulátorral,
a nagy gép minden felszerelésével.

Teljesen új állapotban

300 pengőért,

havi 25 pengős részletre

eladó.

C Í M A K I A D Ó B A N .

Jándi református egyházközségnek szállított 598 kilogrammos
„Griffithen István-harang“**ÜGYELJUNK A KERESZTNÉVRE!**MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐ MESTERE**Szlezák László**harang- és ércön-
töde, harangfelszere-
lési és haranglábgyára**Budapest, XIII., Petneházy-u. 78.**

(Frangepán-u. mellett)

SAJÁT HÁZI
Telefon: 291-3-53KITÜNTETVE: Párisi vilákiállításon dísz-
oklevéllel, 8 nagy arany- és 1 ezüstéremmel,
több állami díszoklevéllelMielőtt harangot rendelnének, forduljanak teljes
bizalommal a régi és megbízható céghez!!!**SZÁMTALAN ELISMERŐ LEVÉL!**Előnyös fizetési feltételek!
Költségvetés és kiszállítás díjtalan!

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1939—766.